

ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ

«Ο πόλεμος στην Τροία δεν θα γίνει»

του Ζαν Ζιροντού από το Τουρκοκυπριακό Δημοτικό Θέατρο Λενκωσίας
Σκηνοθεσία: Osman Alkas. Δραματουργός και βοηθός σκηνοθέτη: Aliye Ummannel.

Μουσική επένδυση: Deniz Cakir. Σκηνικά: Fevzi Ozersay. Κοστούμια: Keriman Sankaya. Κούκλες: Serhat Cerkez. Παίζουν: Hakan Elmazoglu, Hatice Texzan, Osman Ates, Erol Refikoglu, Dondu Ozata, Kiyimet Karabiber, Baris Refikoglu, Helen Erdil, Ozgur Oktay, Osman Alkas, κ.ά.

«Ο ΠΟΛΕΜΟΣ στην Τροία δεν θα γίνει» του Ζαν Ζιροντού ανήκει σ' εκείνη την κατηγορία έργων που χάρη στον ανοιχτό συμβολισμό τους προσφέρονται για ερμηνευτικές διευρύνσεις ή μέσω ημιδιαφανών αλληγοριών ή μέσω εκσυγχρονιστικών διασκευών. Δεν είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι το ίδιο το θεατρικό του Ζιροντού αποτελεί ανάπλαση του μυθικού μοτίβου της απαγωγής της Ωραίας Ελένης και του Τρωικού πολέμου και έστω και από μια ουσιαστική στιλιστική και ιδεολογική απόσταση ακολουθεί τη ροή της ομηρικής αφήγησης. Έχοντας λοιπόν ανοιχτή την πόρτα επικοινωνίας με το μακρινό λογοτεχνικό πρότυπο το κείμενο του Ζιροντού είναι δεκτικό σε ποικίλες προσεγγίσεις του συμβολισμού του.

Όμως όσοι θ' αποτολμήσουν να χρησιμοποιήσουν το μοντέλο του Ζιροντού (ας το ορίσουμε ως αμοιβαία καταστροφική σύγκρουση δύο αντιπαλων πλευρών για αβάσταχτα ελαφρά αφορμή, για ασήκωτα βαρείς πραγματικούς λόγους και με αφόρητα ολέθρια αποτελέσματα) πρέπει να έχουν υπόψη τους ότι το κείμενο μπορεί ν' αντισταθεί στις διασκευές στο στυλιστικό και γλωσσικό επίπεδο. Η καθαρά γαλλική γραφή του Ζιροντού με γενναιόδωρη χρήση των λεξικών μονάδων ανά λογικό επιχείρημα, αλλά με πληθώρα λογικών επιχειρημάτων ανά ιδεολογική θέση του κάθε ήρωα, δύσκολα αποδίδεται με απλοποιημένα γλωσσικά σχήματα.

Ο γνωστός ηθοποιός του τουρκοκυπριακού θεάτρου Osman Alkas επέλεξε για την τρίτη του σκηνοθετική απόπειρα τον «Πόλεμο στην Τροία...» που «...δεν θα γίνει» προσβλέποντας στη δυνατότητα εμβολιασμού του έργου με σύγχρονο και εγχώριο πολιτικό περιεχόμενο. Ο σκηνοθέτης βλέπει την πρόσφατη κυπριακή ιστορία και τη σημερινή πολιτική κατάσταση να χωράει στο μοντέλο του Ζιροντού. Ο κάθε λογοτέχνης που κατά καιρούς χρησιμοποίησε το μύθο του Τρωικού πολέμου έδωσε στη συμβολική μορφή της Ωραίας Ελένης δικό του περιεχόμενο. Ο Osman Alkas κάνει την Ελένη της δικής του παράστασης σύμβολο ... των ελληνοκυπριακών περιουσιών. Η επιστροφή αυτών (όπως και της Ελένης) θα μπορούσε ν' αποτρέψει καταστροφές, λέει ο σκηνοθέτης, αλλά το δέλεαρ του ξένου που είναι γλυκό τυφλώνει αυτούς που παίρνουν τις αποφάσεις. Αποδυναμώνοντας το μοτίβο της μοίρας, ισχυρό στο αρχικό γαλλικό πρωτότυπο, ο σκηνοθέτης υπογραμμίζει το βάρος της ευθύνης εκείνων που μη

ακούγοντας τη φωνή της λογικής και των λογικών ηρώων της παράστασης υποδαυλίζουν τις ολέθριες εξελίξεις.

Επειδή οι καινούργιοι συμβολισμοί χρειάζονται επεξηγήσεις, ο αναλαμβάνει ο ίδιος τον εμβόλιμο ρόλο εμπειρογνώμονα που σε μια οπτικογραφημένη «τηλεοπτική» εμφάνιση εξηγεί στον τρωικό λαό, γιατί αυτός πρέπει να πει «όχι» στις απαιτήσεις των Ελλήνων για την επιστροφή της Ελένης, δηλαδή, των περιουσιών. Για να γίνουν τα πράγματα πιο κατανοητά ο «εμπειρογνώμων» χρησιμοποιεί ένα χάρτη πάνω στον οποίο το γυμνό σώμα της Ελένης είναι ταυτόχρονα και το περίγραμμα των «περιουσιών».

Δυστυχώς, το κίνητρο «να γίνουν τα πράγματα πιο κατανοητά» κυριαρχεί στην παράσταση και χάρη σ' αυτό και η υποκριτική μανιέρα και η διασκευή του κειμένου μερικές φορές φαίνονται υπερβολικά διδακτικά και απλουστευμένα. Οι κομψές και συνάμα εγκεφαλικές δομές του Ζιροντού μετά την πολύ εκλαϊκευμένη διασκευή ξεθωριάζουν μπροστά στο ταμπεραμέντο των συντελεστών.

Δεν χωράει αμφιβολία ότι η ομάδα φτάνει στους στόχους που η ίδια έχει θέσει στον εαυτό της. Κατά τη άποψή μου, οι άνδρες-πρωταγωνιστές της παράστασης σήκωσαν το κύριο βάρος στους ώμους τους και έφτιαξαν έντονες μορφές, όπως ο Έκτορας του Hakan Elmazoglu, ο Πρίαμος του Erol Refikoglu, ο Πάρις του Osman Ates και ο Οδυσσεύς του Baris Refikoglu. Ωραία η Ozgur Oktay στην οπτικογραφημένη της εμφάνιση.

Ένα από τα καλύτερα στοιχεία της παράστασης ήταν το εξής πρωτότυπο και συναισθηματικά σημαίνον εύρημα του σκηνοθέτη η κάμερα να κοιτάει μέσα από τις πόρτες και τα παράθυρα των μικρών «κουκλόσπιτων» που αποτελούσαν το σκηνικό της παράστασης (Fevzi Ozersay). Εκεί τα μικρά πηλίνα ανθρωπάκια (Sevcan Cerkez) ζούσαν τη ζωή τους και εμείς τη βλέπαμε να προβάλλεται στην οθόνη. Δεν τους ρώταγε κανείς από τους αρχηγούς των Τρώων ή των Ελλήνων αν θέλουν να δώσουν την Ελένη, αν είναι έτοιμοι για πόλεμο. Όμως στο τέλος της παράστασης είναι τα πηλίνα ανθρωπάκια που εγκαταλείπουν τα κουκλόσπιτά τους και παίρνουν το δρόμο της προσφυγιάς, υπό τους ήχους του όμορφου και θλιμμένου τραγουδιού της Deniz Cakir με τους στίχους της Aliye Ummannel, τους οποίους δεν τους καταλαβαίναμε... Αλλά έφεραμε τι ήθελαν να πουν.●